

Danyýel Kitaby — Ýüz Altmış Bäşinji San

Pygamberlik Nagşyny Açmak: Beýik Aleksandrda Häzirki Zaman Rimine Çenli

Jeff Pippenger

2024-03-29

Indi biz Beýik Aleksandryň duýdansyz ölüminden soň bolup geçen taryhy, ýagny 538-nji ýyldan ahyrzamanyň wagty bolan 1798-nji ýyla çenli döwri suratlandyran taryhy gözden geçireris.

Ol ýerinden galanda, onuň patyşalygy döwler we asmanlaryň dört ýeline tarap bölünip berler; emma onuň nesline galmaz, ne-de onuň höküm süren hökmürowanlygyna görä bolar; çünki onuň patyşalygy kökünden sogrular we olardan başga başgalara berler. Günortanyň patyşasy kuwwatly bolar; şeýle hem onuň emirlerinden biri, ol hem ondan üstün çykyp kuwwatlanyp, höküm sürer; onuň hökmürowanlygy uly hökmürowanlyk bolar. We ýyllaryň ahrynda olar özara birleşerler; çünki günortanyň patyşasynyň gyzy ylalaşyk baglaşmak üçin demirgazygyň patyşasynyň ýanyna geler; emma ol goluň güýjüni saklap bilmez; ne ol durar, ne-de onuň goly; emma ol hem, ony getirenler hem, ony dünýä indiren hem-de şol döwürde ony kuwwatlandyran hem tabşyrylar. Emma onuň kökleriniň bir şahasy onuň ornunda çykar; ol goşun bilen gelip, demirgazygyň patyşasynyň gala-berkitmesine girer, olara garşy hereket eder we üstün geler. Şeýle hem olaryň hudaýlaryny, olaryň begleri bilen bilelikde, kümüşden we altynan gymmat bahaly gap-gaçlary bilen bile Müsüre ýesir alyp gider; ol demirgazygyň patyşasynyň hem köp ýyllar dowam eder. Şeýlelikde günortanyň patyşasy öz patyşalygyna girip, soňra öz ýurduna gaýdar. Daniel 11:4-9.

Ahrynda, Beýik Aleksandryň şalygy dargandan soň, öňki şalygyň üstünden gözegçiligi ele almak ugrunda göreşenler iki esasy şalyga bölündiler. Şol şalyklaryň biri Aleksandryň öňki imperiýasynyň günortasyna, beýlekisi bolsa demirgazygyna eýelik edýärdi. Şondan beýläk pygamberlik beýanatynyň olar diňe “günortanyň patyşasy” we “demirgazygyň patyşasy” diýlip atlandyrylýar. Dünýä agalygy ugrunda göreş diňe demirgazygyň patyşasy bilen günortanyň patyşasynyň arasynda görkezilýän derejä ýetenden soň, şol iki şalygyň nyşanlary bütün babyň dowamynda dowam edýär.

Bäşinji aýatda günortanyň patyşasy berkarar edilýär we ol güýçlüdir; emma demirgazygyň patyşasy hem güýçlüdir, onuň patyşalygy bolsa has giňdir. Soňra altynjy aýatda günortanyň patyşasy demirgazyk patyşalygy bilen ylalaşyk baglaşmagy teklip edýär. Parahatçylyk ähtnamasy günortanyň patyşasynyň öz gyzyny demirgazygyň patyşasyna bermek arkaly berkidilýär; şeýlelikde demirgazygyň patyşasy oňa öýlenip, olaryň ylalaşygyny maşgalalyk baglanyşyk bilen tassyklap bilerdi. Demirgazygyň patyşasy muňa razy boldy, öz aýalyny bir gyra goýup, günortadan gelen şa gyzyna öýlendi, şeýlelikde ylalaşyk güýje girdi.

Ahrynda günorta şazadasy erkek çaga dogurýar, emma netijede demirgazyk patyşasy täze aýalyndan ýadap, birinji aýaly bilen edişi ýaly, ony bir tarapa goýýar-da, ilkinji aýalyny yzyna alýar. Emma asyl aýaly täzedan dikeldilip, pursat tapan badyna, demirgazyk patyşasyny, onuň

günortaly gelnini, onuň çagasyny we onuň бүтин мүсүрли ýaranlaryny öldürýär. Asyl aýalyň günorta şazadasyny we onuň çagasyny öldürmegi günorta şazadasynyň maşgalasyny gazaba mündürýär, şonda onuň doganlarynyň biri goşun galdyryp, demirgazyk patyşalygyna hüjüm edýär.

Günorta goşuny demirgazygyň patyşasyndan üstün çykýar, we demirgazygyň patyşasyny öldüren ilkinji aýaly, onuň günortaly gelni hem-de çagasy soňra jezalandyrylyp öldürilýär. Asyl aýalynyň ogly bolsa, atasynyň ölüminden soň demirgazygyň hökümdar patyşasy hökmünde tagta oturdyran ýagdaýynda, günorta patyşasy tarapyndan ýesir alnyp, mundan ozalky söweşlerde demirgazyk patyşalygy tarapyndan günorta patyşalygyndan alnyp gidilen käbir мүсүр artefaktlary we butlary bilen birlikde Müsüre alnyp gidilýär. Müsürde bolanyndan soň, ýesir düşen demirgazyk patyşasy atdan ýykylyp ölýär. Uriah Smith bu taryhy aşakdaky ýaly kesgitleýär.

“6-NJY AYAT. We ýyllaryň ahyrynda olar özara birleşerler; çünki günortanyň patyşasynyň gyzy ylalaşyk baglaşmak üçin demirgazygyň patyşasynyň ýanyna geler; emma ol goluň güýjüni saklap bilmez; ne ol durar, ne-de onuň goly; emma ol tabşyrylar, ony getirenler, ony dünýä inderen hem-de şol döwürde ony güýçlendiren hem tabşyrylar.”

Mүсүр bilen Siriýanyň patyşalarynyň arasynda ýygy-ýygydan uruşlar bolupdy. Bu, esasan hem, Müsüriň ikinji patyşasy Ptolemeý Filadelf bilen Siriýanyň üçünji patyşasy Antiohus Teos babatda şeýle bolupdy. Ahyrynda olar şeýle bir şert bilen ýaraşyk etmäge ylalaşdylar: Antiohus Teos ozalky aýaly Laodikäni we onuň iki ogluny terk etmeli hem-de Ptolemeý Filadelfiň gyzy Berenikä öýlenmeli idi. Şoňa görä, Ptolemeý gyzyny Antiohusa getirdi we onuň bilen bile ägirt uly sep berdi.

“‘Ýöne ol goluň güýjüni saklap bilmez,’ ýagny, onuň Antiohus bilen bolan täsiri we güýji. Şeýle hem boldy; sebäbi az wagtdan soň, söýgi joşgunynyň täsirinde, Antiohus öňki aýaly Laodikany we ondan bolan çagalaryny ýene-de köşge getirdi. Soňra pygamberlik şeýle diýýär: ‘Ol [Antiohus] hem, onuň goly,’ ýa-da nesli, ‘durup bilmez.’ Laodika täzeden merhemete we häkimiýete eýe edilensoň, Antiohus öz häsiýetiniň durnuksyzlygy sebäpli ony ýene masgara edip, Berenikany yzyna çagyrap öýdüp gorkdy; hem-de şeýle ýagdaýyň öňüni almak üçin onuň ölüminden başga täsirli goragyň ýokdugyny pikir edip, az wagtdan soň onuň zäherlenmegine sebäp boldy. Şeýle hem Berenikadan bolan onuň nesli patyşalykda onuň ornuna geçmedi; çünki Laodika ýagdaýlary şeýle dolandyrdy welin, tagty uly ogly Seleuk Kallinikus üçin üpjün etdi.”

“Emma şol pislik, pygamberligiň soňraky öňünden aýdyşy ýaly we soňraky taryhyň subut edişi ýaly, uzak wagtlap jezasiz galyp bilmezdi.

“7-NJI AYAT. Emma onuň kökleriniň bir şahasyndan onuň ornuna biri çykar; ol goşun bilen gelip, demirgazygyň patyşasynyň galasyna girer, olara garşy hereket eder we üstün çykar. 8. Şeýle hem olaryň hudaýlaryny, begleri bilen birlikde, kümüşden we altýandan gymmat bahaly gap-gaçlaryny ýesir edip Müsüre alyp gider; ol demirgazygyň patyşasyndan has köp ýyllar durar. 9. Şeýlelikde günortanyň patyşasy öz patyşalygyna geler-de, soňra öz ýurduna gaýdar.”

Berenik bilen şol bir kökden çykan bu şahasy onuň dogany Ptolemeý Eýergetesdi. Ol Müsüriň patyşalygynda kakasy Ptolemeý Filadelfusyň ornuna geçen dessine, uýasy Berenikäniň

ölüminiň aryňy almak hyjuwy bilen ägirt uly goşun toplan, demirgazygyň patyşasynyň, ýagny enesi Laodike bilen Siriýada höküm süren Selewk Kallinikusyň ýurduňa çozdy. Olara garşy üstün çykdy, hatda Siriýany, Kilikiýany, Ýewfratdan aňyrdaky ýokarky sebitleri we tas tutuş Aziýany boýun egdirdi. Emma Müsürde onuň öýüne dolanmagyny talap edýän pitnäniň turandygyny eşidip, Selewkiň patyşalygyny talaň etdi-de, kyrk müň talant kümüşi, gymmatbahaly gap-gaçlary hem-de taňrylaryň iki müň baş ýüz şekilini alyp gitdi. Şolaryň arasynda Kambysesyň öň Müsürden alyp, Parslara äkiden şekilleri hem bardy. Bütinleý butparazlyga berlen müsürliler, köp ýyllardan soň özleriniň ýesir edilen taňrylaryny şeýle yzyna gaýtaryp bereni üçin, Ptolemeýe hormat hökmünde Eýergetes, ýagny Haýýrsahawatly diýen ady berdiler.

“Bu, Bishop Newtonyň aýtmagyna görä, gadymy taryhçylardan alnan Iýeronymyň beýanydyr; emma, onuň aýtmagyna görä, şol bir aýratynlyklaryň birnäçesini tassyklaýan häzir hem saklanyp galan awtorlar bar. Appian bize Laodikäniň Antiohy öldürendigini, ondan soň hem Berenikäni we onuň çagasyny ýok edendigini, şol ganhorluklaryň öçüni almak üçin Filadelfusyň ogly Ptolemaýyň Siriýa çozandygyny, Laodikäni öldürendigini we hatda Wawilona çenli öňe gidendigini habar berýär. Polibiusdan bolsa, Euergetes lakamy bilen tanalýan Ptolemaýyň uýasy Berenikä görkezilen rehimsiz çemeleşmeden örän gazaplanyp, goşun bilen Siriýa ýöriş edendigini we birnäçe ýyllap soňundan Müsüriň patyşalarynyň garnizonlary tarapyndan saklanyp galnan Seleukiýa şäherini eýeländigini öwrenýäris. Şeýlelikde ol demirgazygyň patyşasynyň galasyna girdi. Polýaenus Ptolemaýyň uruşsyz we söweşsiz Taurus dagyndan tä Hindistana çenli bolan ähli ýurdy özüne tabyn edendigini tassyklaýar; ýöne muny ýalňyşlyk bilen ogluň ýerine atasyna degişli edýär. Ýustin bolsa, eger Ptolemaý içkeri gozgalan sebäpli Müsüre yzyna çagyrylman bolsady, onda ol Seleukusyň tutuş patyşalygyny eýelärdi diýip nygtaýar. Şeýlelikde günortanyň patyşasy demirgazygyň patyşasynyň hökümranygynyň içine girdi we pygamberiň önünden aýdşy ýaly, öz ýurduna gaýdyp geldi. Şeýle hem ol demirgazygyň patyşasyndan has köp ýyl ýaşady; çünki Seleukus Kallinikus sürgünde, atyndan ýykylyp öldi; Ptolemaý Euergetes bolsa ondan dört ýa-da baş ýyl köp ýaşady.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 250–252.

Rimiň, şonuň bilen birlikde demirgazygyň patyşasynyň pygamberlik häsiýetleriniň biri şudur: tagtda berkidilmegi üçin üç geografik böwet ýeňilip geçilmelidir. Aleksandryň bölünip giden patyşalygynyň soňraky döwürlerinde ilkinji demirgazyk patyşasy, miladydan öňki 316 bilen 312-nji ýyllaryň arasynda az wagtlap Ptolemeýe (günortanyň patyşasyna) serkerde bolup hyzmat eden Selewk Nikator tarapyndan berkarar edildi. Başinji aýat bu hakykata şeýle diýmek bilen ýüzlenýär: «Günortanyň patyşasy güýçli bolar, we onuň şazadalarynyň biri hem; we ol ondan-da güýçli bolar». Ptolemeý günortanyň patyşasydy, we onuň bir serkerdesi (onuň şazadalarynyň biri) bardy; ol Ptolemeýden-de güýçli bolmaga niýetlenendi, we başinji aýadyň soňky bölegi şeýle diýýär: «we höküm sürer; onuň hökümranygy beýik bir hökümranyk bolar». Ptolemeýiň serkerdesi Selewk ilkinji demirgazyk patyşasy bolmalydy. Emma Selewkiň demirgazygyň patyşasy bolmagy üçin, ol günorta patyşasyndan aýrylmalydy, ondan soň hem üç geografik sebiti basyp almalydy.

Selewk tarapyndan eýelenen ilkinji ýer biziň eramyzdan öň 301-nji ýylda Gündogar boldy. Soňra ol biziň eramyzdan öň 286-njy ýylda Günbatary (ol Kassandryň mirasdüşeri tarapyndan saklanylyp gelinýärdi) eýeledi, soňra bolsa biziň eramyzdan öň 281-nji ýylda Lisimahy ýeňip, Demirgazykdaky üçünji ýurduny özüne geçirdi. Demirgazygyň patyşasy biziň eramyzdan öň 281-nji ýylda tagtda berkarar edildi.

Günorta patyşasy bilen soňra baglaşylan parahatçylyk şertnamasy miladydan öňki 252-nji ýylda bolup geçdi. Alty ýyl soň, miladydan öňki 246-njy ýylda, Berenike (günortanyň şazadasy), onuň ogly we onuň ähli ýaran-ýoldaşlary öldürüldi. Şondan soň günorta patyşasy Laodikeniniň ogly Selewk Kallinikusy ýesir alyp, ony özi bilen Müsüre alyp gitdi; ol ýerde ol atdan ýykylyp öldi. Demirgazygyň birinji patyşasynyň höküm süren döwri miladydan öňki 281-nji ýyldan miladydan öňki 246-njy ýyla çenli dowam etdi, bu bolsa otuz baş ýyla deňdir.

On birinji bapdaky demirgazygyň ilkinji patyşasy tagta berk ornaşmak üçin üç geografik päsgelçiligi ýeňip geçdi. Butparaz Rim hem tagta berk ornaşmak üçin üç geografik päsgelçiligi ýeňip geçdi [Seret: Daniýel 8:9], hem-de Papalyk Rimi tagta berk ornaşmak üçin üç geografik päsgelçiligi ýeňip geçdi [Seret: Daniýel 7:20]. Häzirki zaman Rimi hem tagta berk ornaşmak üçin üç geografik päsgelçiligi ýeňip geçýär [Seret: Daniýel 11:40–43].

Tagtda berkär bolandan soň, demirgazygyň ilkinji patyşasy otuz baş ýyl höküm sürdi. Tagtda berkär bolandan soň, butparaz Rim “bir wagt” (üç yüz altmyş ýyl) höküm sürdi. Tagtda berkär bolandan soň, papalyk Rim “bir wagt, wagtlar we wagtyň bölünişi” (bir mün iki yüz altmyş ýyl) höküm sürdi. Tagtda berkär bolandan soň, häzirki zaman Rim simwolik kyrk iki aýlap (şeýle hem “bir sagat” diýlip belläp geçilýär) höküm sürer.

Ak Waýt bize «Daniel kitabyň on birinji babynda ýazylan taryhyň köp böleginiň gaýtalanmalydygyny» habar berýär. Soňra ol otuz birinji aýatdan otuz altynjy aýada çenli sitata getirýär we şeýle diýýär: «bu sözlerde beýan edilenlere meňzeş wakalar bolup geçer». Şol aýatlarda papalyk Rim («weýrançylyk getirýän ýigrenji zat») 538-nji ýylda tagta «oturdylýar», soň bolsa ilkinji «gazap döwri» 1798-nji ýylda tamamlanýança, Hudaýyň halkyny «köp günler» (bir mün iki yüz altmyş ýyl) yzarlyar. Otuz birinji aýatdan otuz altynjy aýada çenli bolan taryh on birinji babyň soňky alty aýatynda gaýtalanýar, emma bu taryh başinji aýatdan dokuzynjy aýada çenli hem doly bir nusga hökmünde görkezilipdi.

Selewkisiň biziň eramyzdan öňki 281-nji ýylda demirgazygyň patyşasy hökmünde ornaşdyrylmagy 538-nji ýyl bilen gabat gelýär. Bularyň ikisi hem üç geografik päsgelçiligi basyp almagyň tamamlanmagynda demirgazygyň patyşasynyň tagta çykarylmagyny aňladýar. Papalygyň höküm sürüş döwri birnäçe görnüşde beýan edilýär: mün iki yüz altmyş gün, kyrk iki aý, wagt, wagtlar we wagtyň bölünmegi, bir döwür, hem-de üç ýarym ýyl. Selewkisiň höküm sürüşi otuz baş ýyl dowam etdi, otuz başin ondan biri, ýa-da onda biri, üç ýarym bolýar. Otuz baş ýylyň ondan biri “üç nokat baş” (3.5) ýyl hökmünde hem beýan edilýär. “Üç ýarym” papalygyň höküm sürüş döwriňiň nyşanydyr.

Papalyk 1798-nji ýylda ölüm ýarasyny aldy, şol wagt günortanyň patyşasy Napoleon Bonapart (“bagtly ogul” diýen manyny berýär) öz generalyny papany ýesir almak üçin iberdi. Bir ýyl soň,

1799-njy ýylda, papa sürgünde öldi; edil günortanyň patyşasy tarapyndan ýesir alnan demirgazygyň ilkinji patyşasy hem şeýle bolupdy. Selewk Kallinik Müsürde ýesirlikde mahaly atdan ýykylyp öldi. Papa janawaryň üstünde oturan şol kişidi. Ol janawar, papanyň öz şeýtany işlerini amala aşyrmak üçin peýdalanan syýasy ulgamyny aňladýardy. Şol janawar 1798-nji ýylda öldürildi, janawaryň üstüne münüp, onuň üstünden höküm süren papa bolsa bir ýyl soň öldi. Selewk Kallinik atdan ýykylyp öldi (ýagny, münüp barýan janawaryndan.) 1798 we 1799-njy ýyllarda papalygyň ýesir edilmegi demirgazygyň ilkinji patyşasynyň ýesirligi arkaly doly we kämil görnüşde öňden nyşanlanypdy.

Günorta patyşasynyň gazabynyň demirgazyk patyşasynyň üstüne inmegine sebäp bolan zat, Berenikanyň (günortaly gelniň) bir gyra süýşürilmegi we soňra onuň Laodikanyň elinden ölmegi bilen şekillendirilýän bozulan parahatçylyk ylalaşygy boldy. Napoleon 1797-nji ýylda Rewolýusion Fransiýa bilen papalyk döwletleriniň arasynda parahatçylyk ylalaşygyny baglaşypdy. Bu ylalaşyk Italiýanyň Ankona sebitindäki Tolentino şäheriniň ady bilen atlandyrylypdy, çünki şertnama şol ýerde gol çekilipdi. Ol resmi taýdan 1798-nji ýylyň fewralynda, Fransiýa papany ýesir alanda, tamamlandy. Şertnamanyň ýatyrylmagynyň sebäbi Fransiýanyň öz Rewolýusiýasyny ýaýratmak ugrundaky tagallasy boldy.

Napoleonyň generaly Dýufo 1797-nji ýylda şol döwürde Fransiýanyň häkimiýet başynda bolan hökümeti — Direktorlyk tarapyndan iberilen fransuz ekspedision güýçleriniň düzüminde Rimdedi. General Dýufoň Rimde bolmagyny hem öz içine alan Fransiýanyň Italiýa iberen ekspedisiýasynyň maksady, fransuz rewolýusion güýçleri tarapyndan Italiýa ýarymadasynda döredilen, gysga ömür süren garaşly döwlet bolan Rim Respublikasyna goldaw bermekdi. Şol döwürde fransuzlar бүтін Ýewropa boýunça rewolýusion hereketleri goldamakda we rewolýusion ideallary ýaýratmakda işjeň gatnaşýardylar. Italiýada bolsa olar monarhiýalary agdaryp, Fransiýa Respublikasynyň nusgasyna görä respublikalary döretmäge çalyşýardylar.

Duphotyň Rimdäki bolmagy we hereketleri konserwatiw toparlaryň, şol sanda Papa döwletleriniň tarapdarlarynyň hem-de ýerli aristokratlaryň garşylygyny döretdi. 1797-nji ýylyň dekabrynda, fransuz goşunlary bilen Papa döwletleriniň tarapdarlarynyň arasyndaky çaknyşygyň dowamynda General Duphot öldürildi; şeýlelikde, indiki ýylda Napoleonyň General Berthieri papany ýesir almak üçin ibermegine bahanäniň düýbi tutuldy. Günorta bilen demirgazygyň patyşalarynyň arasynda bozulan parahatçylyk şertnamasy iki taryhda-da demirgazygyň patyşasynyň günortanyň patyşasy tarapyndan ýesir alynmagyna itergi berdi.

Sekizinci aýette şeýle denilmektedir: “tanrılarını, reisleriyle birlikte ve gümüşle altından kıymetli kaplarını da esir edip Mısır’a götürecektir.” Ptolemaios, bu ayetin yerine gelişi olarak Mısır’a döndüğünde, Mısırlılar ona, daha önce kuzey kralı tarafından kendilerinden alınmış olan putlarını ve sanat eserlerini geri getirme hizmetinden dolayı bir iltifat olarak “Euergetes” (Hayırsever) unvanını verdiler. 1798 yılında Fransızların Roma’yı yağmalaması gerçekleşti. Tarihçiler, yalnızca bir gün içinde, kuvvetli bir askerî muhafız birliği refakatinde, atların çektiği beş yüz aracın şehirden ayrıldığıнын görüldüğünü kaydetmektedirler.

Ýöriş Tolentino-nyň bozulgan parahatçylyk şertnamasyna laýyklykda Fransiýanyň özüne geçirýän örän köp sanly gadymy heýkelleri we Galkynyş eýýamyna degişli suratlary öz içine alýardy. Şol sungat eserleriniň arasynda Laokoon topary, Belveder Apollony, Ölýän gall, Kýupidon we Psihe, Naksosdaky Ariadna, Medici Wenerasy, hem-de Tibr bilen Niliň ägirt uly şekilleri; Rafaeliň gobelenleri we suratlary, şol sanda “Özgertme”, “Madonna di Foligno”, “Madonna della Sedia”, Tisianyň “Santa Conversazione” eseri; hem-de başga-da köp işler bardy. Bu ogurlanan hazynalar diňe birnäçe ýyl geçenden soň, 1807-nji ýylda açylan Luwrdaýy Napoleon muzeýinde görkezildi. Ptolemeý müsürlileriň hazynalaryny yzyna gaýtaryp berendigi üçin wasp edilşi ýaly, Rimden alnyp gidilen hazynalar hem muzeýiň Napoleonyň ady bilen atlandyrylan bölümünde ýerleşdirildi.

Bäşinji aýatdan dokuzynjy aýada çenli bolan aýatlar, 538-nji ýylda başlan we 1798-nji hem 1799-njy ýyllarda tamamlanan taryh bilen kämil derejede paralleldir. Olar bölümiň soňky alty aýatynda beýan edilýän, häzirki Rim üç päsgeçiligi ýeňip geçip, ahyrsoňunda kömek etjek hiç kim bolmazdan öz soňuna gelende onuň soňky gezek güýçlendirilmegini görkezýän otuz birinji aýatdan otuz altynjy aýada çenli bolan aýatlar bilen gabat gelýär. Soňra onunjy aýat 1989-njy ýylyň taryhyna ýüzlenýär.

Emma onuň ogullary galjaňlaşarlar we köp sanly uly goşunlary jemlärler; olaryň biri hökman geler, joşup geçer we öňünden akar geçer; soňra bolsa ol gaýdyp geler we hatda öz galasyna çenli galjaňlaşar. Daniel 11:10.

Onunjy aýatyň taryhy taýdan ýerine ýetmegi 1989-njy ýyly nyşanlaýar; şol wagt papalyk Ronald Reýgan bilen gizlin bileleşikde Sowet Soýuzynyň içinden “daşyp geçdi” we “aralaşyp geçdi”, Perestroýkanyň yzsüre Sowet Soýuzu (SSSR) dargap, diňe onuň berkitmesi (Russiýa) galdy.

Ahyrzamanyň wagtynda günortanyň patyşasy oňa garşy itergi berer; demirgazygyň patyşasy bolsa arabalar, atlylar we köp gämiler bilen tupan kimin onuň garşysyna çykar; ol ýurtlaryň içine girer, joşup geçer we geçip gider. Daniel 11:40.

Onunjy aýatyň taryhy miladydan öňki 246-njy ýylda günortanyň patyşasynyň demirgazygyň patyşasyny ýeňmegine garşy edilen ar alşy aňladýar hem-de 1798-nji ýylda günortanyň patyşasynyň demirgazygyň patyşasyny ýeňmegine garşy edilen ar alşyň nusgasydyr. Kyrkynjy aýat soňky zaman bilen 1798-nji ýylda başlandy; şol wagt günortanyň patyşasy (ateistik Fransiýa) demirgazygyň patyşasyna (papalyk häkimiýetine) öldüriji ýarany ýetirdi, we bu zat 1989-njy ýylda, soňky zamandaky Sowet Soýuzynyň çökmegi bilen ýerine ýetdi. 1798-nji ýylda soňky zaman kyrkynjy aýatda şeýle jümle arkaly görkezilýär: “And at the time of the end shall the king of the south push at him.” Aýatyň soňky bölegini aýyryň “goşa nokat” (:) 1989-njy ýylda indiki “soňky zamany” belleýär. “And the king of the north shall come against him like a whirlwind, with chariots, and with horsemen, and with many ships; and he shall enter into the countries, and shall overflow and pass over.”

Bu gözlegimizi indiki makalada dowam etdireris.

“Hereket sahnasyna çykan her bir millete, ‘Gözegçiniň we Mukaddesiň’ maksadyny ýerine ýetirip-etmejekdigi görünsün diýip, ýer ýüzünde öz ornuny eýelemäge rugsat berildi. Pygamberlik dünýäniň beýik imperiýalarynyň—Wawilonyň, Midiýa-Parsynyň, Gresiýanyň we

Rimiň—ýokary galşyny we pese gaçyşyny yzarlady. Bularyň her birinde-de, güýji has az bolan milletlerde bolşy ýaly, taryh gaýtalandy. Her biriniň synag döwri boldy, her biri şowsuzlyga uçrady, onuň şöhraty solup gitdi, gudraty elden gitdi, ornuny bolsa başga biri eýeledi....”

“Muqaddes Ýazgylaryň sahypalarynda aýdyň görkezilişi ýaly, halklaryň ýokary galşyndan we pese gaçyşyndan olar diňe daşky we dünýäwi şöhratyň nähili bihudalygyny öwrenmelidirler. Babyl, ähli gudraty we ajaýyplygy bilen — şunuň deňini biziň dünýämyz şondan bäri hiç haçan görmedi — şol döwrüň adamlaryna şeýle pugta we dowamly bolup görünen gudraty we ajaýyplygy bilen, nähili doly ýok bolup gitdi! Ol ‘ot-çöpleriň güli’ ýaly heläk boldy. Hudaýy öz esasyňa etmedik her bir zat hem şeýdip heläk bolýar. Diňe Onuň niýeti bilen bagly bolan we Onuň häsiýetini beýan edýän zat dowam edip biler. Onuň ýörelgeleri biziň dünýämyzyň tanaýan ýeke-täk sarsmaz zatlarydyr.” Education, 177, 184.